

B ü l t e n

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi

Kasım - Ocak 2015-16 / Sayı 06

Taşeronlaşma Karmaşası ve Arkeoloji

1 Mayıs 2012, Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi korteji (arşiv).

Bu sayıda:

**TAŞERONLAŞMA
KARMAŞASI VE
ARKEOLOJİ**

**İSTANBUL KARA
SURLARI VE
BOSTANLAR**

TAKSİM MEYDANI

NARMANLI HAN

**1. DERECE
ARKEOLOJİK SİT
KOMŞULUĞUNDA İKİ
TERMİK SANTRAL
VE ON YEDİ RÜZGAR
TÜRBİNİ**

Taşeron çalışanlarının kadroya alınması için yapılacak yasal düzenlemelerde taşeron sisteminde çalışan meslektaşlarımızın da değerlendirilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, T.B.M.M. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyeleri, KESK, DİSK ve TÜRK-İŞ'e bir yazı yolladık.

15.01.2015 – 2016/03

Kamu ve özel sektörde asıl iş yaptırmak üzere taşeron sistemiyle çalışan işçilerin kadroya alınması ile ilgili düzenleme ve hazırlıkları basın aracılığıyla takip etmekteyiz.

Ülkemizde kültür varlıklarının ortaya çıkarmak amacıyla araştırma, sondaj ve kazı yapmak, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 35. maddesi gereği Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın asli işidir. Bu tanım gereği, Anayasa'nın 128. maddesi ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2. maddesi gereği, asli işin sorumlusu kurum dışında bir kurumun veya şahsın, oluşumun yürütmesini üstlenmesi mümkün değildir. Yasanın, kültür varlıklarının kazı, sondaj, yüzey araştırması gibi yöntemlerle araştırılıp tespit edilmesini taşerona devredilmesinin önüne geçmesi nedeninin, uzmanların iş

güvenliğinin yanı sıra kültür varlıklarının da güvenliği ile ilgili bir önlem olduğu unutulmamalıdır. Son yıllarda uygulanan otoyol, metro, tüp geçit, boru hattı vb. alt yapı, ulaşım, inşaat, enerji gibi alanlardaki projelerde, gerekli arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarının yapılabilmesi için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın teşkilatları, uzman kadroları genişletileceğine, kadro yetersizliği gerekçesiyle taşeron firmalar bünyesinde arkeolog, sanat tarihçi, restoratör, konservatör, fotoğrafçı, mimar gibi uzmanlar çalıştırılmakta, böylece asıl iş taşeron üzerinden yürütülmektedir. Bu durum, meslektaşları-

mızın güvencesiz iş hayatı, iş güvenliği ve sağlığı eksikliği, eşit işe eşit ücret ilkesinin ihlali vb. sorunlar yaşamalarına ve taşeron firmadan gelen baskılarla mesleklerinin gereğini yapmalarında çeşitli sorunlara neden olmaktadır.

İstanbul'da ulaşım, alt yapı vb. inşaat projelerinde taşeron sisteminde yüzlerce arkeoloğun çalıştığı bilinmektedir. İstanbul'un yanı sıra ülkemizin dört bir yanında da benzer projelerde taşeron üzerinden çalıştırılan pek çok arkeolog, sanat tarihçisi, mimar, konservatör-restoratör, fotoğrafçı gibi çeşitli dallardan uzmanlar bulunmaktadır. Taşeronda

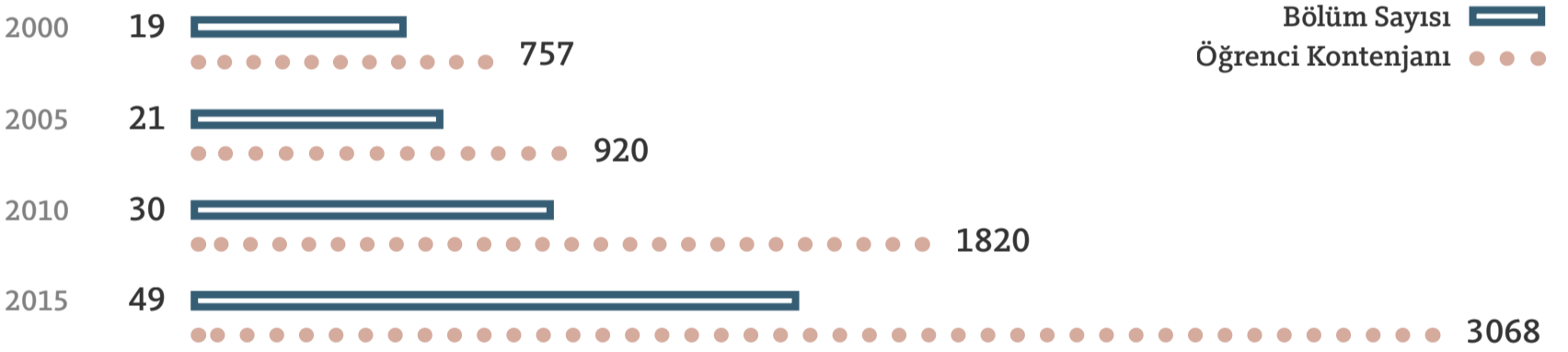
çalışan arkeologların ve diğer uzmanların bağlı buldukları taşeron firmalarda çeşitli baskılar gördükleri, temel haklarını kullanamadıkları bilinmektedir. İlgili bakanlığın "asıl iş"ini yaptırmak için taşeron sistemini tercih etmek zorunda kalması da, bakanlığın bu konuda geniş bir kadro ve teşkilat ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Bu nedenlerle, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca çalışması sürdürülen taşeron işçilerin kadro alınmasıyla ilgili yasanın, taşeronda çalışan arkeologları ve diğer uzmanları da kapsamı için bilgi ve gereğini arz ederiz.

Arkeolog istihdamı ve taşeronlaşma üzerine

Arkeolog istihdamı ve taşeronlaşma üzerine yapacağımız çalışmalarda kullanmak üzere derlediğimiz bilgileri grafiklere dönüştürüyoruz, Burada bir bölümünü paylaştığımız istatistik bilgileri önümüzdeki günlerde detaylı olarak açıklanacaktır.

Üniversitelerdeki Arkeoloji Bölümlerinin Sayısı ve Kontenjanları

(osym.gov.tr'den derlenen verilerin özeti)

Arkeoloji Bölümü Mezun Sayıları, 2013-14

(YÖK Bilgi İşlem Dairesi'nin 19924119-042/1154 sayılı yazısı)

Arkeolojisi	1046
Klasik Arkeoloji	55
Prehistorya	31
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi	83
Toplam	1215

İstanbul'da Taşeron Sistemi ile Arkeoloji

(İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü'nün 9220746-160.Gnl/2016-95 sayılı yazısında verilen yaklaşık rakamlar)

Arkeolog, sanat tarihçi, restoratör / son 15 yıl	200
Arkeolog, sanat tarihçi, restoratör / 2015	70
Büyük çaplı kazı sayısı / 2010-15	15
Başvuru sayısı / 2004-16	500

İstanbul Kara Surları ve Bostanlar

(fotoğraf: *Cyril Mango*, 1979.)

2013 yılından beri Tarihi Yedikule Bostanlarını Koruma Girişimi ile beraber yürüttüğümüz mücadelede Kara Surları çevresindeki bostanların ve surların bir kültürel peyzajın birbirinden ayrılamaz parçaları olduğunu anlatıyoruz. Bu sürecin geçmişini, bültenimizin 1. ve 2. sayılarında bulabilirsiniz. Bizans ve Osmanlı belgeleri, surların çevresindeki bostanların varlığının günümüzden en az 1500 yıl önceye dayandığına işaret etmektedir. İstanbul gibi hızla değişen ve özgünlüğünü yitiren bir kent için Kara Surlarının çevresinde bostanlar aracılığıyla yakalanan tarihsel süreklilik, çok nadir bir durumdur.

Öte yandan bostanlar, Osmanlı İstanbul'unun yerleşim dokusunda da önemli bir yere sahiptir; bu yönüyle İstanbul'un Osmanlı dönemi, günümüzün yeni arayışlarından "kentsel tarımın" tarihsel bir örneğidir. Nitekim, Eylül 2015'de bir otopark projesine kurban gitmek üzere olan Piyalepaşa Camii Bostanı'nı Beyoğlu Kent Savunması ile müşterek çalışarak Tarihçi Aleksander Shopov ve Ayhan Han'ın katkıları ile tescilleterek koruma altına aldığımız ve otopark projesini iptal ettirmiştik. Bir bostanın kültür varlığı olarak tescillenmesi açısından bir ilk teşkil eden bu kararı emsal göstererek Kara Surları çevresindeki tarihi bostanların da tescillenmesi için İstanbul II Numaralı Yenileme Alanları Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na bir dosya hazırlayarak başvurduk.

Başvurumuzun temel dayanakları;

19.01.2016 – 2016/04

1. İnsan eliyle oluşturulmuş tarihi bir yeşil alan olarak bostanların Kara Surlarının kültürel peyzajının bir parçası olması ve kültürel-estetik değerler sergilemesi,
2. Bizans dönemi manastır etkinliklerine tanıklık etmesi,
3. Osmanlı Vakıf Sisteminin bir parçası olması,
4. Arkeobotanik araştırmalar için önemli bir veritabanı oluşturması,
5. Bostanlardaki tarım faaliyetinin bostancılarca kuşaktan kuşağa aktarılan uygulamalarla sürdürülen "yaşayan miras/somut olmayan kültürel miras" özellikleri göstermesi,
6. Bostanlarda, Osmanlı tarım teknolojisinin mimari birer unsuru olarak su kuyuları ve havuzların bulunması,
7. En az 1500 yıllık arazi kullanım biçiminin devamı olması.

Son günlerde bostanlarda neler oluyor?

13 Ocak 2016 tarihinde İBB zabıta ekipleri tarafından, görüntü kirliliği gerekçesi öne sürülerek Kara Surları çevresindeki bostanlardaki barakaları yıkılmıştır. Bostancıların direnişi ile karşılaşan yıkım çalışmalarında "sur koruma bandı"nda kepçe kullanıldığı da derneğimize bildirilmiştir. Bu süreçte İstanbul'da bulunan ekofeminist yazar Vandana Shiva da bostanları [ziyaret](#) etmiştir.

“Bir ziyaretçi olarak beni endişelendiren bir durum var. İstanbul’a gelen turistlere 1500 yıllık surları anlatılıp tarihsel değeriyle övünüyor. Fakat Kara Surlarıyla aynı kaderi paylaşan ve aynı mirasın parçası olan Yedikule Bostanları tehdit altında. Kara Surlarının korunmasını her daim önemseyen yetkililerin bostanları yıkarak surları koruması imkansızdır.”

“Görüntü kirliliği” yaratan barakalar, bugün tarihsel değeri ispatlanmış bostanların varlığını sürdürebilmeleri, bostan-

cıların tohumlarını, aletlerini depolayabilmeleri için gerekli olsa da, bu yapıların “sur koruma bandında” nasıl konumlanacağı ise, sur ve bostanın bir bütün olarak korunması için çözümlenecek bir problem olarak önümüzde duruyor.

Yedikule Bostanları hakkındaki gelişmeleri her cuma saat 16:20’de imc tv [Yeşil Bülten](#) özel yayınından takip edebilirsiniz.

(fotoğraf: Serkan Ayazoğlu, [magmadergisi.com](#))

Taksim Meydanı

Taksim Meydanı çevre düzenleme çalışmaları sırasında dağılmış bir mezardan geriye kalan insan kemiklerine rastlandı ve kemiklerin polis tarafından Adli Tıp kurumuna teslim edildiğini basın aracılığıyla öğrendik. Konunun görüşüleceği İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu toplantısına bir temsilci ile katılarak alanın çok katmanlılığına dikkat çektik ve arkeolojik sit olmasa da bu bölgede yapılacak kazılarda müze denetiminin sağlanmasını talep ettik. Kurul talebimizi onayladı, ancak belediye temsilcileri tarafından proje kapsamında kazı yapılmasına gerek kalmadığı belirtildi.

02.12.2015 – 2015/30

Bilindiği üzere, Atatürk Kültür Merkezi inşaatı sırasında 5. yy’a tarihlenen kurşun bir lahit bulunmuştu. (Env. No. 6222, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Dosya No: 471/51974). 17. yy’dan itibaren Gümüşsuyu Müslüman mezarlığı olarak kullanılmıştır. 17. yy’dan başlayarak Taksim Meydanı çevresindeki “Grand Champs des Morts (Büyük Mezarlık)” olarak anılan Hıristiyan mezarlığı 19. yy ortalarına kadar kullanılmıştır. Nitekim, Taksim Meydanı Yayalaştırma

(fotoğraf kaynak: [Agos](#))

Projesi uygulamasında İstanbul Arkeoloji Müzeleri denetiminde yapılan çalışmalarda 17. yy’ın ikinci yarısından 19. yy’a kadar farklı dönemlere ait Ermeni mezar taşları tespit edilmiştir. Gezi Parkı’nın Asker Ocağı Caddesi’ne bakan tarafında, 27.05.2015 tarihinde parkın duvarının yıkılması ve bazı ağaçların sökülmesi ile yapılan hafriyat çalışmalarından geriye kalan moloz dolgu içinde bulunan Osmanlıca yazıtlı bir başka mezar taşı parçası 26.06.2013 tarihinde fark

edildiği anda, tarafımızdan İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne teslim edilmiştir. Söz konusu mezar taşı parçası "Yaşarken Yazılan Tarih" isimli özel sayıda yayınlanmıştır. Bu yayında, mezar taşı üzerinde "Kömür Köylü Alkanzade merhum El hac Ali Efendi" yazdığı açıklanmıştır. Mezar taşı parçasının 19. yy'a ait olduğu tahmin edilmektedir. Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi kapsamında çalışmaları denetlemekle görevli arkeologların mesai saati dışında yapılan hafriyat çalışmalarında mimari kalıntıların tahrip edilerek açığa çıkarılması da gündem olmuştur.

Özetle, Taksim Meydanı ve çevresinde en erkeni 5. yy'a tarihlenen arkeolojik bulgular içeren katmanlar bulunduğu ve bu katmanların kentin gelişimine dair önemli veriler içerdiği görülmektedir. Söz konusu verileri kaybetmemek için, kurulunuzun Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesine ilişkin kararında belirttiği gibi, bu bölgede yapılacak hafriyat çalışmalarında müze denetiminin sağlanması, kent arkeolojisi açısından önemli bir karar olacaktır.

Bu bilgiler ışığında;

1. Taksim Meydanı'ndaki mevcut çevre düzenleme çalışmaları kurulunuzu bilgisi ve izni dahilinde midir? İzin dahilinde ise karara teşkil eden bilimsel raporun tarafımızla paylaşılması,

2. 17 Kasım 2015 tarihli habere konu insan kemikleri hakkında alınacak karar ve ilgili uzman raporlarının tarafımızla paylaşılması,
  3. Konunun görüşüleceği kurul toplantılarında dernek şubemizin temsilci bulundurulabilmesi,
- Hususunda bilgi ve gereğini arz ederiz.

(fotoğraf kaynak: [Library of Congress](#))

Narmanlı Han

İstiklal Caddesi'ndeki Narmanlı Han'ın restorasyonu tartışmalarla başladı. Mimar Sinan Genim'in hazırladığı projede sadece binaların cephesinin korunması ve bir bodrum kat inşa edilmesi planlanmıştır. Proje, İstanbul II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylandı.

20 Ocak'ta kurul onaylı projenin uygulamasına başlamak üzere Narmanlı Han'a kepçe girdiği haberini aldık. İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne yaptığımız ihbarın ardından, kurula sunduğumuz dilekçede; bölge henüz arkeolojik sit olmasa da son dönemde Narmanlı Han yakınlarındaki Garibaldi Binası restorasyonu sırasında İstanbul Arkeoloji Müzeleri denetiminde yapılan kazılarda Bizans - Roma mezarlarının bulunmasına dikkat çekerek, Narmanlı Han'da yapılacak kazıların da müze denetimine girmesinin sağlanmasını talep ettik. Bu kazıların, bölgenin 19. yy öncesi az bilinen tarihi ve Narmanlı Han'ın geçirdiği dönüşümler konusunda

önemli bulguları açığa çıkarabileceğine dikkat çektik. Konuyu Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne danışan kurulun kararı bekleniyor.

(fotoğraf kaynak: [bachibouzouck.com](#))

Beyoğlu'nda Arkeoloji

Deva Çıkılmaz Sokağı'ndaki İtalyan İşçi Derneği'nin merkezi Casa Garibaldi'de bir süredir devam eden restorasyon projesi kapsamında yapılan arkeolojik kazılarda MS. 4-6. yy arasına tarihlenen in situ mezarlar açığa çıkarıldı. Kazılarda elde edilen Ortaçağ sgrafito keramikleri ve yakın çağlarda ithal edilmiş lazımlıklar, buluntu skalasında enteresant uçları teşkil ediyor. (kaynak: Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi [Bülten #4](#), [hurriyet.com.tr](#))

Sinan Genim: "Gözün Üstümde Olsa Ne Olur?"

"Burası arkeolojik sit alanı falan değil. Elle mi kazacaklar burayı? Arkeoloji Müzesi'ne suç duyurusunda bulunmuşlar, oradan gelmişler, kurul kararında Arkeoloji Müzesi'nin denetiminde kazı yapılacağı yazmıyor ki. Yani vaveyla koparıyorlar, işte 'gözümüz üstünüzde' mesajı veriyorlar. Üstünde olsa ne olur gözün? Anladığın bir şey mi?" (kaynak: [www.yenisafak.com](#))

Narmanlı Han için Beyoğlu Kent Savunması ne istiyor?

"Narmanlı Han'da başlayan inşaat çalışmaları durdurulsun, Narmanlı Han kamulaştırılsın, Narmanlı Han eskiden olduğu gibi sahaflara ve sanatçılara kiralanarak yeniden kullanıma açılsın." (kaynak: [www.diken.com.tr](#))

1. Derece Arkeolojik Sit Komşuluğunda İki Termik Santral ve On Yedi Rüzgar Türbini

Aliğa - Arapçiftliği mevkinde 1. derece arkeolojik sit alanını komşuluğunda 2 termik santral, bir endüstriyel atık depolama alanı, 17 rüzgar türbini, liman ve boru hattını içeren SOCAR Power Enerji Yatırımları A.Ş.'nin özel proje alanı ÇED planlarının askıya çıkmasıyla gündemimize geldi ve İzmir II Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na yazdık:

1. Söz konusu parsel ve çevre parsellerle ilgili alınan kararların ve kararlara teşkil eden bilimsel raporların tarafımızla paylaşılması,

2. Sit komşuluğundaki proje alanında da arkeolojik katmanların devam edebileceği olasılığı göz önünde bulundurularak yüzey araştırması ve arkeolojik kazı yapılması, eğer herhangi bir arkeolojik kazı, yüzey araştırması yapıldıysa sonuçlarının tarafımızla paylaşılması,
3. Proje kapsamında liman inşa edilecek alanda ve çevresinde, liman inşaatından ve deniz kirliliğinden etkilenen kalıntıların olup olmadığına dair arkeolojik sualtı araştırması yapılması, yapıldıysa sonuçlarının tarafımızla paylaşılması,

4. Termik santraller çalışır duruma geçtiğinde oluşacak ağır hava kirliliğinin sadece parsel bazında değil çevredeki kültür varlıkları üzerinde neden olabileceği malzeme bozulması ve tahribatlara yönelik bir değerlendirme, araştırma yapılması,
5. Söz konusu projeye ilişkin yazışmaların varsa tarafımıza iletilmesi,

06.01.2016 – 2016.02 tarih ve sayılı yazımız.

Yanıt olarak; Kurulun 2012'de projeyi değerlendirmek için yaptığı bir saha çalışmasında bir antik taş ocağı, bir merdiven kalıntısı ve liman olması muhtemel bir alanı 1. derece arkeolojik sit alanı ilan ettiği, sit içinde uygulama yapılamayacağı ancak, parselin sit dışında kalan alanlarında ise “müze denetimi”nde olmak şartıyla sakınca görülmediği ve alana ilişkin koruma amaçlı imar planı hazırlanması kararlarının alındığı bilgisi geldi.

Kurul kararları ile adım adım...

19.09.2012 / 1308

“İzmir İli, Aliğa İlçesi, Merkez, Ilıcaburun Mevkiinde bulunan, tapunun 1796 nolu parselinde kayıtlı taşınmazda tespit edilen; antik döneme ait “Merdiven” kalıntısını, “Liman Olması Muhtemel Alanı” ve “Antik Taş Ocaklarını” içeren alanların, kararımız eki 1/10000 ölçekli kadastral durum haritası üzerinde gösterildiği şekilde 1. derece arkeolojik sit alanı olarak tescillenmesinin uygun olduğuna karar verildi.”

26.02.2014 / 3440

“Liman ve Boru Hattı” amaçlı 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planının 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Nazım ve Uygulama İmar Planı plan notlarına herhangi bir kültür varlığına rastlanması halinde uygulamanın derhal durdurularak en yakın Mülki İdare Amirliğine veya Müze Müdürlüğüne haber verilmesi hükmünün eklenmesi koşuluyla kurum görüşümüze esasa 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında 2863 sayılı yasa kapsamında sakınca olmadığına, ... 19.09.2012-1308 tarih ve sayılı karar gereği sit alanı dışında kalan kesiminde gerçekleştirilecek tüm uygulamaların ve hafriyat çalışmalarının parselin arkeolojik potansiyeli dikkate alınarak ilgili Müze Müdürlüğü denetiminde gerçekleştirilmesine, karar verildi.”

21.05.2014 / 3851

“26.02.2014 tarih ve 3440 sayılı kararı ile uygun bulunan 1/5000 ölçekli “Liman ve Boru Hattı” amaçlı Nazım İmar

Planı doğrultusunda 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı notları ile plan açıklama raporunun ilgili kısmına ...kültür varlığına rastlanması halinde uygulamanın derhal durdurularak en yakın Mülki İdare Amirliğine veya Müze Müdürlüğüne haber verilmesi zorunludur hükmünün eklenmesi koşuluyla 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı paftalarında 2863 sayılı yasa kapsamında sakınca olmadığına, karar verildi.”

14.01.2014 / 63242

“1. Derece Arkeolojik Sit Alanı sınırları içerisinde, RES Alanı kararının uygun olmadığına, bu alan için 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı haricinde hiçbir plan kararı öngörülmemesine, alana ilişkin Koruma Amaçlı İmar Planının hazırlanarak kurulumuza iletilmesine, ... 19.09.2012 – 1308 sayılı karar ve eklerinin geçerli olduğuna karar verildi.”

14.01.2014 / 3242 sayılı karara istinaden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Genel Müdürlüğü'nün 04.11.2015 tarih ve 41890033-305.03.99-E.17764 sayılı yazısı ekinde ilgili koruma kuruluna iletilen 1/5000 Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı teklifi incelendiğinde; plan gösterim tekniğinden kaynaklı olarak RES Amaçlı İmar Planı'nın sit alanının batı sınırı içerisinde geçtiği ve RES projesinin sit dışında kaldığı görülmüştür.

ÇED süreci devam etmektedir...

Bizi Sosyal Medyada Takip Edin

Arkeologlar Derneği İstanbul Şubesi

www.arkeologlardernegist.org

Facebook: [ArkeologlarDernegiIstanbulSubesi](https://www.facebook.com/ArkeologlarDernegiIstanbulSubesi)

Twitter: [@ArkeoDerIst](https://twitter.com/ArkeoDerIst)

Arkeologlar Derneği Genel Merkezi

www.arkeologlardernegi.org/

Facebook: [ArkeologlarDernegiGenelMerkezi](https://www.facebook.com/ArkeologlarDernegiGenelMerkezi)

Twitter: [@ArkeologlarDer](https://twitter.com/ArkeologlarDer)

Hukuk Danışma Birimi

Üyelerimiz, çalışma hayatında karşılaştıkları zorluklar karşısında destek sağlayabilmek için şubemiz bünyesinde uzman avukatlardan oluşan “Hukuk Danışma Birimi”ne başvurabilirler.

ARKEOLOGLAR DERNEĞİ İSTANBUL ŞUBESİ
HUKUK DANIŞMA BİRİMİ

hukuk@arkeologlardernegist.org

Unutmayacağız

Prof. Dr. Nimet Özgüç
(1916-2015)